

KAIP SUDOMINTI VAIKUS SKAITYTI

Įprotis skaityti yra didžiulė kūrybos ir vaizduotės paskata. Skaitymas skatina protinę veiklą, kalbos įgūdžius, padeda ugdyti vaikų dėmesio koncentraciją. Knygos vaikų gyvenime turėtų užimti tiek pat vietos kaip ir žaidimai. Knyga – svarbus veiksnys, turintis įtakos visų vaiko pojūčių formavimuisi. Pats skaitymo aktas (jei įmanoma kasdieninis) suteiks jūsų vaikui galimybę žinoti, pažinti ir atrasti. Be to, jei skaitymo procese dalyvauja ir tėveliai, atsiranda ypatingas vaiko – tėvų ryšys. Vaikas palaipsniui išmoksta paversti žodžius į mintis, idėjas, įsivaizduoja tai, ko nėra matęs, pasineria į herojaus išgyvenamas emocijas, patiria pavojaus nuojautą, mistinius pojūčius. Rūpinimasis vaiko skaitymo poreikiais, skaitymo svarba, rodo atsakingą ir supratingą tėvų požiūrį, už kurį vaikai bus dėkingi visą savo gyvenimą.

Vaiko raida ir santykis su knyga

Niekada nėra per anksti supažindinti vaiką su knyga. Dar prieš išmokdami skaityti vaikai gali jausti ryšį su knygomis – matydami, klausydami, lytėdami, jausdami. Be sekamos pasakos neišsivaizduojama vaikystė. Vaiko interesų ir gebėjimų raida yra nepaprastai sparti ankstyvajame amžiuje. Todėl svarbu, kad ir pirmasis kontaktas su knyga būtų ankstyvas. Palaipsniui gimsta ryšys tarp vaiko pasaulio ir knygos. Vaikas, tyrinėdamas knygą, atranda ne tik pažįstamus, bet ir naujus reiškinius. Tirdamas knygos iliustracijas, pirmiausia jas „skaito“, vėliau interpretuoja. Pačioje pradžioje knyga yra objektas, patraukiantis vaiko dėmesį. Vėliau ta pati knyga - tas pats objektas padės tobulinti vaizduotę, mąstymą ir kalbą, dėmesio koncentraciją, pasaulio pažinimą, žodyno gausinimą. Be to knygos – tai puiki priemonė leidžianti tėvams ir vaikams pabūti drauge, bendrauti, kurti tvirtesnius tarpusavio ryšius. Tėvų rūpesčiu vaikus turėtų pasiekti įdomios, amžių atitinkančios, patrauklios bei meniškos knygos. Tėvai turėtų atsizvelgti į tai, kas vaikus domina, intriguoja, kokios knygos sukelia didžiausią pasitenkinimą. Labai svarbu įdiegti vaikams skaitymo įpročius. Susidomėjimas ir noras skaityti gali atsirasti labai spontaniškai ir paprastai, o tęstis visą gyvenimą. Vaikai, kuriems buvo skaityta nuo pat mažumės, arba tie, kurie užmezga ryšį su knyga dar nemokėdami skaityti, o tik žiūrėdami, vartydami knygas, pasak, kai kurių tyrinėtojų, daugiau pasiseks tolimesniame mokymosi procese ir apskritai gyvenime.

Patarimai skaitymui skatinti:

Pradedant šį procesą, svarbu, kad vaikas kuo dažniau matytų tėvus su knyga rankose. Vaikai jaus daug didesnę susidomėjimą skaityti knygas, jei matys, kad šis įprotis egzistuoja šeimoje. Vaikai yra didžiausi suaugusiųjų elgesio mėgdžiotojai ir kopijuotojai. Tai yra jų mokymosi pagrindas. Jei vaikai matys, kad namuose mėgstama skaityti, ir kad su knygomis elgiamasi rūpestingai ir pagarbiai, labai tikėtina, kad ir jie elgsis taip pat.

Svarbu įtikinti, kad skaitymas gali būti linksmas ir džiugus užsiėmimas, o ne prievolė. Knygos neturėtų būti brukamos kasdien, vaikui pradėjus lankyti mokyklą. Pažintis su knygomis turi prasidėti daug anksčiau. Anksčiau, nei išmokstama vaikščioti.

Kai kūdikis išmoksta sėdėti, siūlykite jam knygų, kurias jis galėtų apžiūrinėti, čiupinėti, spaudyti, mėtyti. Žaislinės knygelės gali būti pagamintos iš audeklo, kieto kartono, plastiko, pritaikytos maudynėms. Šiek tiek vėliau galima naudotis mini žodynais: siejant pirmąsias raides, žodžius su paveikslėliais. Šio amžiaus vaikas yra labai imlus, todėl matomus paveikslėlius knygoje, galima pritaikyti žaidimams, fantazijoms, kuriant istorijų tęsinius. Pažinties su knyga pradžioje svarbu, kad jose būtų daugiau iliustracijų nei teksto, kad jos būtų storais lapais, leidžiančiais knygą lengvai vartyti, čiupinėti, uostyti, ar kitaip ja džiaugtis. Vaikų dėmesį prikausto ir garsinės knygos, kurios leidžia pajusti taktą, ar mėgdžioja gyvūnų garsus.

Siūlykitės paskaityti tuo pačiu metu, pavyzdžiui, prieš miegą. Taip galima išugdyti kasdienio skaitymo įprotį. Tikėtina, kad vaikai patys taps skaitytojais, jei kiekvieną dieną jiems bus skaitoma po pusvalandį.

Kartu su tėvais ir knyga leidžiamas laikas vaikams yra ypatingas, kartu galima džiaugtis skaitymu ir atsiriboti nuo televizijos. Pradėkite nuo tradicšų, klasikinių pasakų, kurios vertinamos visame pasaulyje. Jei knyga pasirodo besanti nuobodi, rinkitės kitą.

Penkios žaidimų su knyga idėjos:

Garsinis skaitymas. Bet kuri pasaka vaikui gali būti skaitoma imituojant veikėjų balsą, kaitaliojant kalbėjimo tembrą. Vaikus labai pralinksmina cypiantis, griaudžiantis, švelnus, bauginantis balsas. Taip lengviau galima įsivaizduoti, kaip kalba ragana, princesė, koku tonu kalba gyvūnai, išmokstama skirti blogus veikėjus nuo gerų, jaunos nuo pagyvenusių. Žaidimas skirtas vaikams nuo 0 iki 8 m.

Pieškime istoriją. Reikalingi spalvoti pieštukai, popierius ir pasakotojas. Vaikas gali piešti istorijos pradžią, pabaigą, ar elementus iš pasakojimo vidurio. Svarbiausia nevaržyti vaiko kūrybiškumo. Be to, stebint, ką nupiešė vaikas galima matyti, kas labiausiai prikausto jo dėmesį. Bauginantys ar mažiau patinkantys objektai paprastai nepiešiami arba piešiami labai mažu formatu. Vaikus žavi procesas, jiems patinka turėti savo piešinių knygelę. Vyresniems vaikams galima pasiūlyti šalia paveikslėlių įterpti tekstą. Toks užsiėmimas leidžia sukurti savo knygelę. Tai žaidimas 3 – 8 m. vaikams.

Kurkime teatrą. Skrybėlė, pirštinės, apsiaustas, keli atributai iš žaislų dėžės, akiniai, diržas, seni drabužiai - tai priemonės, leidžiančios suvaidinti istoriją iš pamėgtos knygos. Vyresni vaikai gali adaptuoti pasakojimą ir pritaikyti vaidybai. Kurti teatrą gali 5-8 m. vaikai.

„Seklio“ žaidimas. Žaidimas gana paprastas ir susideda iš to, kad vaikas nuolat ko nors ieško: tai gali būti spalvos, žodžiai prasidedantys „A“ ar „B“, daugiskaitos ar vienaskaitos, vyriškos ar moteriškos giminės atpažinimas. Skirtas vaikams nuo 7 iki 12 m.

Naujos pabaigos kūrimas. Be abejo yra knygų, kurių pabaiga yra labai netikėta ar visai nelinksma, todėl visa šeima gali sugalvoti norimą istorijos pabaigą. Šis žaidimas rekomenduojamas vaikams nuo 5 m.

Skaitymo nauda vaikams yra neišmatuojama, be to šie įgūdžiai išlieka visą gyvenimą. Skaitymu ar paprasčiausiu knygų vartymu, žiūrėjimu susižavi intelektualeresni, kūrybingesni, didesnės vaizduotės vaikai. Jei norite, kad ir jūsų vaikas taptų tokiu – nešvaistikite laiko. Pradėkite nuo šiandien, nieko nelaukdami, kasdien diekite šį nepaprastai svarbų skaitymo įprotį.

Parengta pagal *Teresa Corchete Sandez*

German Sanchez Ruiperez fondas

Tarptautinis vaikų ir jaunimo knygų centras

Iš ispanų kalbos vertė ir parengė Donata Andriuškevičienė

